

*Бартащук І.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету.
Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент
кафедри психології та соціальної роботи ТНЕУ
Крупник З.І.*

СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ВИХОВАНЦІВ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ВИМІРІ

Сучасне українське суспільство проходить складний шлях соціальних й політичних випробувань, втілення у практику соціального життя нових форм і зразків соціальних взаємин. Цей процес супроводжується глибокою соціокультурною реформацією суспільства, його ідеалів і перспектив, появою нових ціннісно-нормативних позицій, релятивних оціночних критеріїв поведінкової та мотиваційної спрямованості особи.

Внаслідок цього соціальний світ опинився перед загальною змістовною кризою, однією з причин якої став розрив між духовними та органічними потребами людини, соціальне здоров'я громадян стало ще більш уразливим. Проблема «деградації людського духу», руйнування людської душі, і як наслідок – появи асоціальних форм поведінки, закріплення аморальності як усвідомлених зразків наслідування, виявляє соціальну небезпеку, прояви якої мають незворотні наслідки на формування свідомості молоді людини. А.Печчеї зазначив, що навіть «саме людське життя набуло такої складності, що людина залишилась культурно не підготовленою до того, щоб усвідомити своє змінене становище».

Тривожним сьогодні є факт поглиблення соціального психотравматизму та поширення форм девіантної активності, особливо в молодіжному середовищі. Невипадково, у вихованців центрів соціально-психологічної реабілітації на першому місці серед хвороб передують нервові й психічні захворювання, звідси – проблеми депривації, девіації, делінквентності. Небезпечним у даній ситуації є те, що глибока суспільна криза, яка поглиблюється психологічною кризою людини, закріплює певний соціо-психологічний стереотип сучасної особистості, пов'язаний із негативним ставленням людини до себе, до іншої людини і до свого оточення. Очевидним є дефіцит уваги, поваги до людини з боку держави і суспільства. Показником цього є збільшення чисельності дітей ризику, дітей вулиці, девіантної молоді.

Сутність проблеми збереження соціального здоров'я та подолання проявів асоціальної поведінки, явища депривації, полягає у подоланні особливого вакуумного психологічного стану вихованців центрів соціально-психологічної реабілітації внаслідок збігу цілого ряду обставин (неблагополуччя сім'ї, незадовільна якість виховання, соціальні кризові «розломи»), психологічних та фізичних причин (захворювання, травми, каліцтво, психо-гормональні процеси підліткового віку тощо), під час яких дитина, підліток позбавлені можливості задовольнити свої духовні, творчі та інші психологічні потреби.

Девіантна (проблемна) та делінквентна (кримінальна) поведінки молоді є наслідками поглиблення феномену депривації, що характеризується зміною системи потреб, настанов, емоційно-вольових особливостей у напрямку руйнації особистості.

Гуманістичний підхід в соціальній роботі, зокрема, в соціопсихологічній роботі з вихованцями центрів, передбачає врахування цілого комплексу обставин і особливостей способу життя молоді людини. Особливо гостро проблеми молоді та її ролі в житті групи постають в період бурхливих і суперечливих емоційно-когнітивних та інших змін та перетворень, які відбуваються з молодими людьми – вихованцями соціальних закладів. Вплив соціальних умов на процеси соціального дорослішання вихованців центрів відбуваються на макро- і мікро- рівнях, але останній, як правило, є багатоваріантною конкретизацією першого, його емпіричним проявом через такі прояви, як оптимізація формального і неформального мікросередовища, впровадження різних форм виховного впливу, гармонізація міжособистісного спілкування.

Соціально неблагополучна поведінка вихованців центрів є наслідком поглиблення саморуйнівних процесів особистості, які характеризується зміною системи потреб, настанов, емоційно-вольових особливостей. Категоріальний зв'язок понять девіація, асоціальність, фрустрація виявляється через історичний (врахування особливостей історичного розвитку окремого суспільства), соціально-психологічний (врахування психологічних змін критичних періодів життя) та індивідуально-особистісний (врахування можливих наслідків переддевіантного синдрому) фактори.

До радикальних форм асоціальної поведінки, які є найбільш загрозливими для безпеки та позитивного соціо-психологічного клімату суспільства можна віднести: злочинність, проституцію, алкоголізм, самогубство, наркоманію. Розповсюдження цих форм поведінки у молодіжному середовищі не сприяє підвищенню рівня соціальних потреб суспільства, виконанню соціальних функцій індивіда чи групи, породжує конфліктність соціальних відносин стійкого дестабілізуючого характеру

Сутність проблеми збереження соціального здоров'я вихованців соціально-психологічної реабілітації як психологічне явище полягає в культивуванні гармонійного розвитку людини, її душевних і фізичних сил, стимулюванні прагнень задовольняти свої духовні, творчі та інші психологічні потреби в повному обсязі.

Список використаних джерел

1. Леонтьев А.Н. Деятельность сознание, личность. Москва: Наука, 1972. 213 с.
2. Степин В.С. 1999. №8. 71 с.
3. Ціннісні орієнтації молоді. *Соціологічний бюлетень*. Одеса, 2010. 17 с.